

Gårsdagens løsninger for morgendagens problemer

KRONIKK

PEDER INGE FURSETH

Professor i innovasjon
Handelshøyskolen BI,

Vårt velferdsnivå kan om bare 20-30 år være betydelig lavere enn det vi har i dag. Men på Vestlandet vil mange politikere bruke flere titalls milliarder kroner for å bygge ulønnsomme tunneler og broer. I nord vil mange bygge ut togkapasiteten for en enda høyere prislapp. Ingen av disse prosjektene burde få støtte på Stortinget eller fylkespolitikernes.

Mange norske politikere ser ikke noe annet enn gårsdagens løsninger på morgendagens problemer. De går ofte for løsninger som er kostbare, men som likevel ikke er samfunnsøkonomisk lønnsomme.

I dag er det 2,5 pensjonister for ti personer i arbeidsstyrken. Om 40 år er det nesten 4,5 pensjonister for ti personer i denne styrken. Det betyr store økte utfordringer for økonomi og personell for at vi skal beholde dagens velferdsnivå. Norge har mange politikere som verken tenker, snakker, eller handler forsvarlig i forhold til å opprettholde vårt velferdsnivå 2-3 tiår frem i tid.

Gårsdagens løsninger

Her er tre aktuelle eksempler

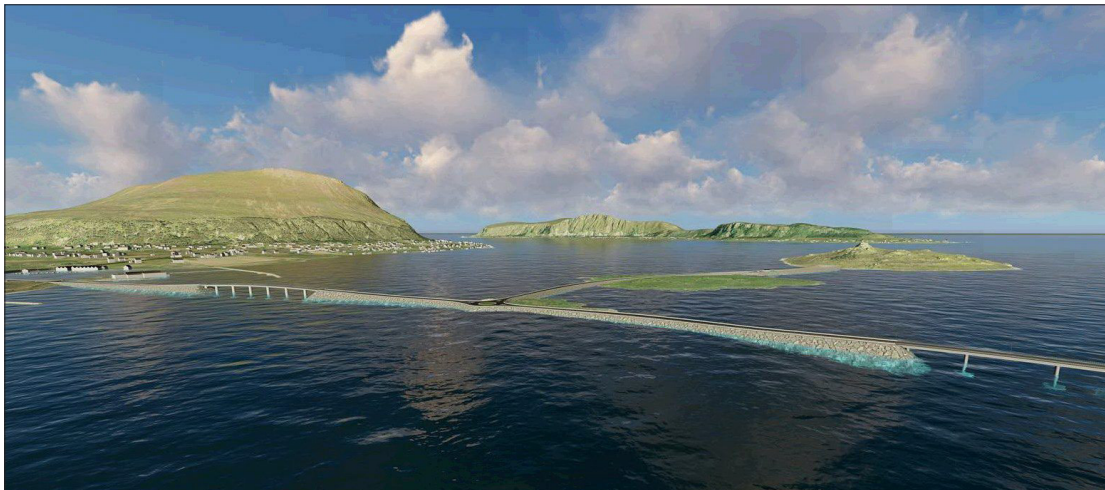
på politikernes bruk av gårsdagens dyre løsninger for å forsøke og løse morgendagens problemer. Ingen av løsningene er samfunnsøkonomisk lønnsomme.

Stortinget vedtok i 2016 å ha fergefri riksvei E39 langs vår vestkyst. I Møre og Romsdal skal det bygges tunnel under fjorden sør for Molde for 13-14 milliarder kroner (i Møreaksen). Tunnellen vil være ca 14 km lang og ligge 350 meter under vann. Bare et lite mindretall av befolkningen i nærheten ønsker dette prosjektet siden risikoen for tap av liv er høyere når det skjer ulykker i lange tunneller under vann.

Et annet eksempel er Nordøyveien. Her skal det bygges tunneller og broer for at ca 2700 personer og noen bedrifter skal få fastlandsforbindelse. Prislappen er rundt 5 milliarder kroner. Dette er fylkeskommunens største enkeltinvestering noen gang. Samtidig har den så dårlig råd at den holder på å komme på Robek-lista. Flere videregående skoler og klasser i fylket må legges ned som en konsekvens av Nordøyveien. Dette vet fylkespolitikernes som vedtok Nordøyveien, men ingen av dem tør å si det høyt.

Det mest iøynefallende eksemplet er Nord-Norgebanen. Den vil koste over 130 milliarder kroner, og vil aldri bli samfunnsøkonomisk lønnsom. Banen vil på sitt beste betjene ca 1300 personer daglig – det tilsvarer bare to fulle lokaltog i rushtiden inn mot Oslo. Til sammenligning er det i Oslo og Akershus samlet rundt 1 millioner påstigninger på kollektivtrafikken daglig.

Burde vi ikke heller forsterke den infrastrukturen vi har? Og bur-

NORDØYVEGEN: Flere videregående skoler og klasser i fylket må legges ned som en konsekvens av Nordøyveien. Dette vet fylkespolitikernes som vedtok Nordøyveien, men ingen av dem tør å si det høyt, skriver Peder Inge Furseth.

ILLUSTRASJON: STATENS VEGVESEN

de vi ikke heller ta i bruk ny teknologi, som er mye rimeligere på sikt når vi skal bygge ny infrastruktur? Både tunneller og flytebroer er gårsdagens løsninger for biltransport over sjø.

Morgendagens løsninger

Stortinget skal i henhold til sine retningslinjer ta hensyn til teknologiske nyvinninger når det gjør nye vedtak. Regjeringen har i Nasjonal transportplan kapittel 3 sagt den skal gripe mulighetene som ny teknologi gir. Den inviterer til nyteknisk, diskusjon, og utprøving. Den sier det er viktig å ta de riktige valgene når store samferdselsinvesteringer fremover skal gjøres under endrede teknologiske forutsetninger. Med bakgrunn i dette burde Stortinget og regjering skrinlegge de tre prosjektene nevnt over – og mange flere.

Norge burde generelt satse mer på å øke innovasjonsevnen og på å utvikle tjenesteinnovasjon. Slik innovasjon betyr å benytte ny

teknologi til å lage nye tenkemåter og bedre inntjeningsmodeller for privat så vel som offentlig sektor.

Det skjer det en elektrisk revolusjon rundt oss. I våre dager forskes det på og lages bedre batteriteknologi som kan benyttes både i eksisterende ferger og i nye elektriske ferger. De vil koste mye mindre enn de andre alternativene for å krysse sjø. Slike ferger er miljømessig bedre enn alternativene og er samfunnsøkonomisk lønnsomme.

Utviklingen av elektriske fly skjer i rivende fart. Slike fly vil kunne betjene både korte og lange avstander. Fossil-flyene, som betjener mange av våre korte flyruter i dag, bør erstattes av en elektrisk flåte. Det pågår mye forskning både i Norge og i resten av verden for å realisere trygge, elektriske fly. Hvorfor er ikke dette mere med i debatten om transportløsninger i Nord-Norge?

av systemet»

Skal ikke våre fylkespolitikere kunne forsvare og hjelpe de svakeste av de svake? – Skal ikke våre politikere på veiene av felleskapet ta vare på, hjelpe og beskytte disse som trenger vår hjelp?

Greier vi andre ikke å forsvare våre svakeste, har vi alle tapt. Tapt vår stolthet og tapt vår samvittighet.

Jeg tror ikke våre politikere i fylkesutvalget vet hvilken smerte, oppgitthet og søvnløshet de påfører foresatte, med en slik utsettelse av et vedtak.

Vi har selv et barn som er «litt»

Hvor stor er kompetansen om morgendagens løsninger hos politikernes? Hvorfor går de så helhjertet inn for gårsdagens løsninger? Hva er deres visjoner? Denne valgkampen virker ganske nedslående, fordi mange politikere går inn for løsninger for å sikre seg og sitt parti lokal makt, selv om det vil skape problemer for å opprettholde vårt velstandsnivå på sikt.

Så når du møter en lokal- eller fylkespolitiker som brenner for et prosjekt i din by eller din landsdel – tenk over om denne personen eller det partiet undergraver vårt felles velstandsnivå om to-tre tiår. Spør nå. For om få tiår er så godt som alle dagens politikere ute av de maktposisjoner de har i dag. Da kan ingen stå til rette for de feilgrepene som er i ferd med å bli gjort.

annerledes og vet godt hvilke tanker som svirrer i hodene til foreldrene til Camilla og Emile, dag og natt, i slike situasjoner.

Rauma kommune har til fulle gitt vårt barn trygghet og læring i hele oppveksten, og fortjener honnør for det.

Min oppfordring til medlemmene i fylkesutvalget er, ta noen timers pause i valgkampen, sett dere inn i sakspapirene, ta et ekstramøte og la foreldrene få et svar.

SVEIN KROKEN
Åndalsnes

TØNDERGÅRD-SAKEN

Må få skoleplass nå!

Det viktigste bidraget fylkespolitikernes kan gi i valgkampen nå, er en bekreftelse på at Camilla og Emile får tildelt fortsatt skoleplass på Tøndergård skole.

Dette handler ikke om at Fræna Videregående skole ikke er god nok, dette handler om trygghet for Camilla og Emile og at Tøndergård har den spesielle kompetansen elever som Camilla trenger.

På Tøndergård er det ifølge foreldrene bygget opp trygghet og forutsigbarhet for Camilla.

Det helt spesielle er at det på Tøndergård er utviklet et helt særegent språk ved hjelp av øyene. Dette er bygget opp over år.

En flytting bort fra dette miljøet vil med stor sannsynlighet medføre år med tapt kompetanse og resultere i at Camilla kan miste sitt særegne språk.

Nora Jørgensen som har jobbet som spesialpedagog og inspektør ved Tøndergård skole utaler i leserbrev « Erfaringen min er ting tar tid, lang tid. Tid til å bli kjent, tid til skape trygghet

og gode relasjoner, tid til å lese den enkeltes kroppsspråk, og tid til gi tydelig svar og bygge språk.

Når partene er trygge på hverandre, tolker hverandres «språk», og skolehverdagen er forutsigbar, da gir det rom for videre læring. Målet for alle er trygghet og deltakelse i eget liv. Skal de de omtalte elvene kunne være deltakere i eget liv, kreves det tilstedeværelse og kjente bistanndspersoner hele livet. Når to av våre elever foresatte, på vegne av sine barn har søkt videregående opplæring ved Tøndergård skole og ressurs-senter, har fått avslag, har klaget og fått avslag igjen, da kjenner jeg oppgitthet på vegne